

**Тема: «Тіні забутих предків».Світ людини у зв'язку зі світом природи .
Образи та символи в повісті.**

Зміст уроку

Епіграф уроку (запишіть у зошити)

Весь світ був як казка,
повна чудес, таємнича,
цікава й страшна.
М.Коцюбинський

Коментар:

На сьогоднішньому уроці ми узагальнимо вивчене про твір «Тіні забутих предків», ще раз поринемо у загадковий світ природи з її міфічними істотами, доторкнемося до найсвятішого – звичаїв, традицій гуцулів

1. Перевірте домашнє завдання (паспорт твору)

1. Автор,назва твору: (М.Коцюбинський «Тіні забутих предків»)
2. Рік написання : (1911)
3. Жанр: (психологічна повість)
- 4.Головні герої: (Іван Палійчук, Марічка Гутенюк,Палагна)
5. Тема: (зображення життя, звичаїв гуцулів, зв'язок людини з природою)
6. Ідея: (автор возвеличує чистоту людських взаємин, почуттів, гармонію людини з природою)
7. Проблематика: (суть любові і щастя; вірність і зрада; боротьба добра і зла; гармонія людини й природи; краса і потворність в людині; християнство і язичництво)
8. Композиція: (єдина сюжетна лінія – життя Івана Палійчука).

2. Літературни диктант (запишіть письмові відповіді на питання)

1. Як в літературі називають М.Коцюбинського літературознавці?
2. Відвідання якого населеного пункту в 1910 році надихнуло М.Коцюбинського написати твір «Повість забутих предків»?
3. Назвіть режисера кінофільму «Тіні забутих предків»
4. На чому вмів грати Іван?
5. Де був Іван, коли Марічка померла?
6. Чому Іван одружився на Палагні?
7. Які ворогуючі сім'ї представлені в повісті?
8. Кому з персонажів належить дана характеристика: «здорова дівка, з грубим голосом і властою шиєю»?
9. Музичний інструмент, який «сповідував людям» про смерть?
10. Жанр пісень, які складала і співала Марічка?

11. Хто такий Юра?

12. Що стало на заваді кохання Марічки та Івана?

Коментар

Гуцульщина - гордість Прикарпаття. Гуцульщина . Одне слово, а як багато в ньому героїчного, легендарного, історичного. У гуцулів було своє уявлення про створення світу. Вони хоч і були християнами , проте християнські свята тісно перепліталися з язичницькими звичаями. Живучи між старих смерек, гірських потічків, Іван відчував природу, як живу, чув її звуки. Так навчився грати на флярі. Гуцул-дитя природи. Природа входить в його душу чарівними звуками. Отож, поговоримо про природу.

Природа в повісті

З нотатника й начерків М.Коцюбинського до твору видно, які дивні, вигадливі образи викликає в нього карпатська природа. Його вражають «гори, які вікують у такій тиші, що чують навіть дихання худоби». Коли плывуть хмари, їх «лице» видається письменникові рухливим. «Зажурені гори вкрила сумна смерека», « Кучерявий Черемош сердито поблискував сивиною і світивсь попід скелі недобрим зеленим вогнем», « В тихих місцях Черемош, як сивий віл, а там, де йому твердо лежати, він скаче скажено з каменя на камінь»

Уся природа ОДУХОТВОРЕНА.

Це не просто фон чи своєрідний контраст до подій. Ці краєвиди ми бачимо очима Марічки, Івана, Палагни. Світ природи й людини не йдуть паралельно - вони єдине ціле)

Поетична самотність Гуцульщини – не лише в екзотичних пейзажах, а й в уяві і серці гуцулів. Здається, що смерека й людина тут виростають з одного кореня... Іноді природа оживає в людській уяві дивними образами- і тоді з'являються різні видіння, духи, творяться легенди й казки.

Система образів повісті «Тіні забутих предків» (запишіть)

Образи-персонажі	Міфічні істоти	Образи-символи
Іван, Марічка, Палагна	Чугайстер, нявка, арідник, щезник	Ватра, сонце, Черемош

Словникова робота (запишіть)

Чугайстир- добрий лісовий дух

Щезник- злий дух, лісовик

Арідник- злий дух, нечистий

Мольфар- чаклун

Нявка – лісова міфічна істота у вигляді дівчини, в якої зі спини видно внутрощі .

Спузар- казкар

Образи-символи (запишіть)

Імена головних героїв **Іван та Марічка** притаманні фольклорним творам. Крім того, ім'я Марія традиційно є втіленням чистої жіночності.

Ватра – вогнище(найщиріший людський помічник)

Вода- може бути доброю, а може – смертоносною (під час повені гине Марічка), згадується на сторінках повісті 113 раз

Земля – нейтральний образ, проте іноді ніби передбачає ще не існуючі події

Як і в будь-якому фольклорному творі, у повісті М. Коцюбинського немає точних вказівок на час, хіба що кілька дрібних деталей натякають читачеві, що дія відбувається на початку ХХ століття. Загалом трагедія, описана в повісті, могла б статися у різні часи, вона вічна, як вічний сюжет, у якому закохані поєдналися всупереч волі ворогуючих родів, у якому смерть роз'єднала їх і потім знову поєднала.

Підсумки

Трагічно завершується життя Івана. М.Коцюбинський детально описує гуцульський похоронний обряд. Письменника давно цікавила вічна загадка смерті. Він порівнював життя людини з агавою (показати учням цю рослину), яка, зацвівши, помирає, щоб знову народитися. Вічна мандрівка душі - це ще одне вірування гуцулів. Ми підсвідомо відчуваємо присутність поряд із собою душ далеких предків, частиною яких є самі. Це пояснює назву повісті – «Тіні забутих предків».

Повість «Тіні забутих предків» називають справжнім скарбом української літератури, шедевром українського художнього слова. Антон Крушельницький сказав: «Гуцульщині «Тінями забутих предків» Коцюбинський поставив в українському письменстві пам'ятник». Видатний кінорежисер Сергій Параджанов зняв фільм за повістю, який у 1965 році на Міжнародному фестивалі в аргентинському містечку Мар-дель-Плато отримав найвищу нагороду. Кіноверсія повісті здобула світове визнання. Фільм отримав 39 міжнародних нагород. 28 призів на кінофестивалях (із них 24 – гран – прі у 21 країні). Сергію Параджанову надсилали свої вітання найвидатніші кінорежисери світу: Федеріко Феліні, Мікеланджело Антоніоні, Акіра Курасова, а польський режисер Анджей Вайда став перед ним на коліна і поцілував руку, дякуючи за такий шедевр.

Домашнє завдання

1. Вивчити опорний конспект у зошитах за темою уроку
2. Підготуватися до контрольного твору за творами М. Коцюбинського
3. Переглянути фільм Сергія Параджанова «Тіні забутих предків»